

MESLEKİ GELİŞİM ATÖLYESİ

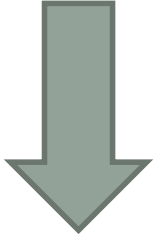
MESLEK ETİĞİ (AHLAKI) VE AHİLİK

HAZIRLAYAN
ÖNDER ŞAHİN
Mobilya ve İç Mekan Tasarımı Öğretmeni

MESLEK ETİĞİ (AHLAKI) VE AHİLİK

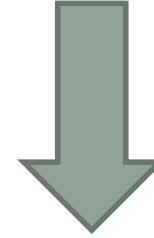
- **Meslek:** Belli bir eğitimle kazanılan sistemli bilgi ve becerilere dayalı, insanlara yararlı mal üretmek, hizmet vermek ve karşılığında para kazanmak için yapılan, kuralları belirlenmiş işe **meslek** denir.

MESLEK

Bir kimsenin hayatını kazanmak için yaptığı, kuralları belirlenmiş ve belli bir eğitimle kazanılan sistemli etkinlikler bütünüdür.

İŞ

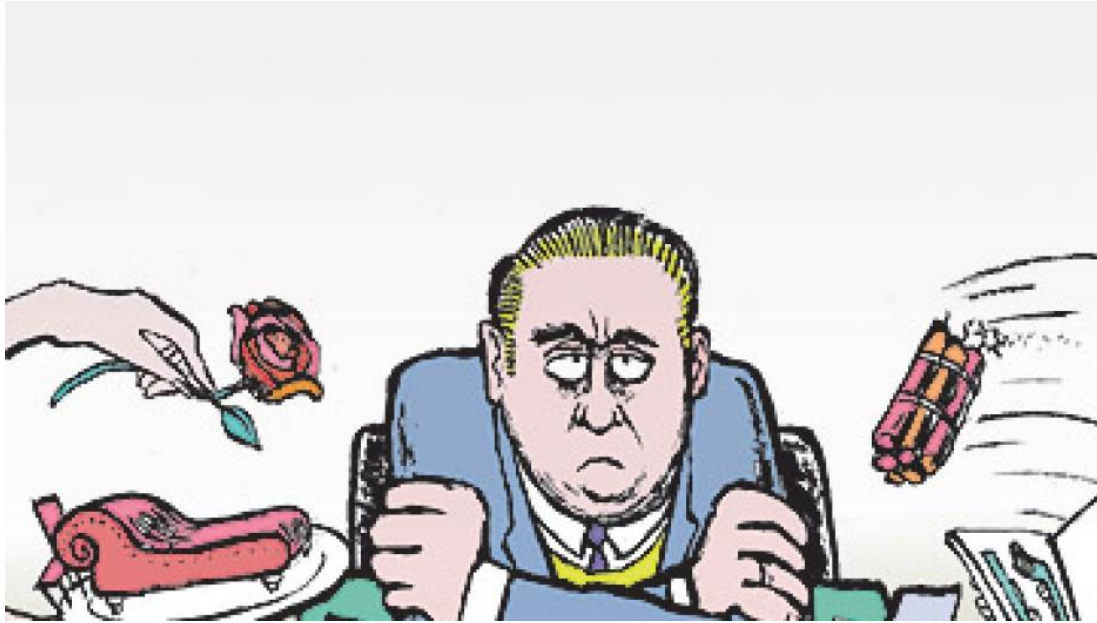

Belli bir işyerinde sürdürülen benzer etkinlikler grubudur. Bir kimsenin mesleği olabilir ama işi olmayabilir.

- Kişi ilgi ve yetenekleri doğrultusunda mesleğini seğtiğinde yaptığı işte ve hayatının diğer alanlarına mutlu ve huzurlu olur.

- Kişi kendine uygun mesleği seşmediğinde ise bütün yaşamını etkileyen mutsuz bir hayat ile karşı karşıya kalır.

- **Meslek seçiminde aşağıdaki özelliklerin detaylı bir şekilde araştırılması gerekir:**

- Çalışma şartları
- Çalışma ortamı
- Aranılan nitelikler
- İş bulma olanağı
- Meslekte ilerleme
- Kazanç
- Mesleğin geleceğı
- Mesleki değerler

- **Meslek seçimini etkileyen unsurlar**

MESLEK ETİĞİ (AHLAKI) VE AHİLİK

- **Etik (Ahlak):** Arapça “tabiat”, “huy”, “karakter” anlamına gelen “hulk” sözcüğünden türemiştir.
- Toplumda iyilik ve kötülük hakkında oluşan değer yargılarına göre yapılması veya yapılmaması gereken davranışlara ilişkin kurallara **Ahlak (Etik)** denir.
- Ahlak kuralları yazılı olmayan, toplumun kültürüyle iç içe olan vicdani sorumluluk kurallardır.
- Toplumsal düzeni sağlayan yazılı kurallara **hukuk** denir.

AHLAK KURALLARI

```
graph TD; A[AHLAK KURALLARI] --> B[KİŞİSEL (ÖZNEL) AHLAK KURALLARI]; A --> C[SOSYAL (NESNEL) AHLAK KURALLARI];
```

KİŞİSEL (ÖZNEL) AHLAK KURALLARI

Kişinin bireysel olarak benimsediği ama toplum düzenini de dolaylı olarak etkileyen ahlaki kurallara denir. Yalan söylememek, başkalarına kötü düşünceler beslememek gibi.

SOSYAL (NESNEL) AHLAK KURALLARI

Sosyal düzeyde uygulanan ve toplumsal hayatı düzenleyen ahlaki kurallar bütünüdür. Başkalarına saygılı olmak, dedikodu yapmamak, dürüst olmak gibi kurallar sosyal ahlak kurallarıdır.

• **Ahlak felsefesinin temel kavramları**

- **Birey** : Toplumsallaşmış insan, toplum içinde yaşayan kişi.
- **İyi** : İnsanın yapması gereken ahlakça değerli davranışlar.
- **Kötü** : İnsanın ahlaken yapmaması gereken davranışlar.
- **Özgürlük** : İrade ile iyi veya kötü davranışlardan birini seçme gücü.
- **Erdem** : İyi olana yönelme, fazilet.
- **Vicdan** : Tutum ve davranışlarımızın ahlakça değerli olup olmadığını yargılama bilinci, iç muhakeme.
- **Ahlak yasası** : Uyulması gereken ahlaki genel geçer kurallar.
- **Ahlaki karar** : Özgür iradeyle ahlak kurallarına uymak.
- **Ahlaki eylem** : Ahlaka uygun davranış gerçekleştirme.

Meslek Ahlakı

- Bir mesleğe bağlı olanların uyması gereken ahlaki ilkeleri ifade eder.
- Bir mesleğin, o meslekte liyakat sahibi kişilerce ve mesleğin gereklerine, önemine, onuruna uygun icra edilmesini öngörür.

Meslek Ahlakının Önemi

- Kişisel eğilimlerini sınırlayan, yetersiz ve ilkesiz üyeleri meslekten dışlayan, mesleki rekabeti düzenleyen ve hizmet ideallerini korumayı amaçlayan ilkelerdir.
- İş hayatındaki ilişkilerin düzeyini, kişilerdeki ahlak anlayışı belirler.
- Bir meslek erbabının yaptıkları diğer meslektaşlarını da yakından ilgilendirir. Yanlış bir davranış yalnızca bir kişiyi küçük düşürmekle kalmaz, mesleğe duyulan bütün güveni yok edebilir. Bir mesleğin saygınlığını yitirmesi tüm toplum için bir kayıptır.
- Çünkü bütün meslekler toplum yaşamı için vazgeçilmezdir.

Meslek Ahlakı İlkeleri

- **Doğruluk:**
- Doğru sözlülük ve güvenilirliğe işaret eden bir kavramdır.
- Ahlaki davranış, başkaları ile ilişkilerde dürüst olmayı ve içtenliği gerektirir. İçten ve dürüst davranmayanlar, ilişkilerde kendi sonlarını hazırlar ve güven ortamı ortadan kalkar.
- En zedeleyici davranış biçimi çoğunlukla korku ve güvensizlikten kaynaklanan yalan söylemedir.
- İş hayatı içinde doğru davranış biçimlerini uygulamak, dürüst, adil, eşit ve tarafsız olmak, yalan söylememek meslek ahlakının temel ilkelerindedir.

Meslek Ahlakı İlkeleri

- **Yasallık:**
- Yasalara bağlı kalmak da meslek ahlakı ilkelerindedir.
- Yasalar devletlerin değil, uluslararası bir takım kuruluşların da bu konuda etkili olduğu söylenebilir.
- Uluslararası Standartlar Örgütü (ISO) bu türden kurumlardır.

Meslek Ahlakı İlkeleri

- **Yeterlik:**
- Gelişmeleri takip etmek, kendini yenilemek, iş hayatına uyarlamak mesleki ahlak ilkeleri arasında önemli yer tutmaktadır.
- Diploma ya da herhangi bir belge almak, gerçekte o kişiye söz konusu işi yapabilme konusunda hak ve yetki verir.
- Meslek elemanlarının iyi bir eğitimden geçmiş olmaları gerekir.

Meslek Ahlakı İlkeleri

- **Güvenilirlik:**
- Başkalarının kişiye güven duymasıdır.
- Güvenilir olmak; bir insan için nasıl önemli ve kıymetli ise çalışma hayatı için de aynı derecede önemli ve kıymetlidir.

Meslek Ahlakı İlkeleri

- **Mesleğe Bağlılık:**
- Kişinin yaptığı işi önemsemesi ve en iyi şekilde yapmaya çalışmasıdır.
- Kişinin iş hayatı içinde sürekli kendini geliştirmesi ve eğitim olanaklarından yararlanması işine verdiği önemi gösterir.

Meslek Ahlakına Uygun Davranışların Meslek Erbabına Katkıları

- İş ortamında saygınlık kazanma,
- İş ortamındaki güvenilirlik,
- İş dünyasında iyi bir imaja sahip olma,
- Meslek hayatında karşılaşılabilecek problemlerin çözümünde kolaylık görme,
- Ahlaki değerlerle kalite yönetimi, stratejik planlama gibi alanların yönetilmesine de yardımcı olma,
- Ahlaki değerlerle kurumların sosyal sorumluluklarını düzenli bir şekilde yerine getirmesini sağlama,
- Ahlaki değerlerle haksız rekabetin engellenmesini sağlama,
- İş ortamında kabul görme ve vb.

AHİLİK

- “Ahi” kelimesi Arapça “kardeşim” manasına gelmektedir.
- Ayrıca “yiğitlik”, “kahramanlık” ve “cömertlik” gibi anlamları olan Türkçe “akı” kelimesinden geldiği de belirtilmektedir.
- İslâm’ın ilk asırlarında ortaya çıkan ve daha çok genç kuşakları çeşitli yönleriyle yetiştirmeyi hedef olan *Fütüvvet Teşkilatı* uzun devirler Müslüman Türk gençliğine yön vermiş; bu gençliğin çeşitli mesleklerde yetişebilmeleri için gayret göstermiş ve Müslüman Türk gençliğinin mert, yiğit, atılgan, cömert ve becerikli insanlar olmalarını sağlamıştır.
- Fütüvvet kelimesi Arapça “fetâ” kelimesinden türetilmiştir. “Fetâ” ise “genç adam” demektir. Fütüvvet Teşkilâtı, bu nedenle genç sanatkâr ve zanaatkârların bir araya gelerek ve aralarından birini önder seçip oluşturdukları kurumdur.

AHİLİK

- Ahî Teşkilatı ise, Fütüvvet Teşkilatının Türkler tarafından geliştirilen ve özellikle Anadolu'da yayılmış bulunan bir şeklidir.
- Ahilik, başlangıçta yardımlaşma, dayanışma ruhunu taşıyan, bozulmuş olan Anadolu birliğini ve toplumsal yapıyı yeniden kuran çok fonksiyonlu bir kurumdur.
- Ahilik; iş birliği içinde, mutlu iş ve hayat anlayışı; dürüst, sade, sakin, kendine has insani değerlere sabırlı bir yaklaşımdır.
- Zenginle fakir, üretici ile tüketici, emek ile sermaye, halk ile devlet arasında iyi ilişkiler kurarak sosyal adaleti gerçekleştirmek ve ahlaki bir toplum düzeni meydana getirmektir.

AHİLİK

- Ahilik Osmanlı'da lonca teşkilatı adıyla ve birkaç değişiklikle varlığını sürdürdü.
- Ahilikten farklı olarak lonca teşkilatına alınanlar, meslek eğitimlerini tamamlayarak “çırak”, “kalfa” ve “usta” kademelerini alırlardı.
- “Ustalık Belgesi” ne, “icazet” denirdi ve icazet alanlar, iş yeri açabilirdi. Loncalar, 1912 yılında çıkarılan bir yasaya kadar varlığını sürdürmüştür.

Ahiliğın Ahlaki ve Mesleki Temelleri

- Ahilikte meslek ahlâkı her şeyden önce gelirdi.
- Çalışanlar arasında yamaklık, çıraklık, kalfalık, ustalık, yiğitbaşılık gibi evreler vardı.
- Her ahi bir “pir”e bağlanmak ve sanatın geleneksel büyükleri hakkında sözlü kültürü öğrenmek, hâl ve hareketlerini onlara uydurmak zorundaydı.
- Bu pirlere maneviyatları güçlü, üstün insan ve örnek ahlâk sahibi kimselerdi.

Ahilik İlkeleri

- **Açık olanlar**

- Ahinin eli açık (cömert),
- Kapısı açık (konuk sever),
- Sofrası açık olmalıdır (İkramdan kaçınmamalıdır.).

- **Kapalı olanlar**

- Ahinin gözü kapalı (Kimseye kötü gözle bakmamalı, kimsenin ayıbını araştırmamalıdır.),
- Beli kapalı [Kimsenin ırzına, namusuna, haysiyet ve şerefine tasallut (saldırgan) etmemelidir.],
- Dili kapalı olmalıdır (Kimseye kötü söz söylememelidir.).

Ahiliğin Görgü Kuralları

- **Su içmekle ilgili edepler**
- Bardağı (tası) iki eli ile tutmak
- Dinlene dinlene içmek ve bitirmek
- Dökmemek
- **Eviden çıkmaktaki edepler**
- Çıkarken sol ayakla çıkmak
- Neşeli çıkmak
- Endişeli çıkmamak
- Çıkarken yukarıya bakmamak

Ahiliğin Görgü Kuralları

- **Söz söylemekteki edepler**
- Sert konuşmamak (ağızdan bir şey sıçramaması için)
- Konuşurken sağa sola bakmamak
- Sen, ben değil de siz, biz olarak hitap etmek
- El kol hareketleri ile bir şeyi ifade etmemek

- **Mahallede**
- İşi olmadıkça mahallede gezmemek
- Karşıdan gelene yakın olmak
- Açık kapı ve pencerelerden bakmamak
- Çocuklara uymamak

Ahilikte Eğitim Sistemi

- İş başında yapılan eğitim, iş dışında yapılan eğitimle bütünleşir.
- Eğitim, mr boyu süren bir süreçtir.
- Köylere kadar varan geniş bir teşkilt kurulmuştur.
- Sistem, ahilik prensiplerine uymayı taahhüt eden herkese açıktır.
- Derslerin yetkili kişiler tarafından verilmesi esastır.
- Eğitimden herkes ücretsiz olarak faydalanır.

Ahilikte Törenler (Sınıf Geçme)

- **Yol atası ve yol kardeşliği töreni:** Ahiliğe girmek isteyen gençlerin, birliğe kabul edilmesi bu törenle (merasim) gerçekleşirdi, zamanla çırak kabul etme töreni hâlini almıştır.
- **Yol sahibi olma töreni:** Çıraklık süresini tamamlayanların kalfalığa yükseltilmesi için yapılan törendir.
- **Ustalık (İcazet)/ Şed kuşanma töreni:** Kalfalık süresini tamamlayıp ustalık becerilerine sahip olmuş kişilerin kabulü için gerçekleştirilen törendir. Ustasının rızasını alarak **şed kuşanan** bir esnaf veya sanatkâr usta olarak iş yeri açma hakkına sahip olacak; başka bir deyişle tam bir “Ahi” olacaktır.

Ahilikte Yardımlaşma

- Ahi Birliklerinde "Hariciler ve Dâhililer" olmak üzere iki grup üye bulunurdu.
- **Hariciler:**
 - Emekliler, düşkünler, sakatlar ve fiilen çalışmayanlardı. Emekliler, düşkünler ve sakatlar ve hastalar.
- **Dâhililer:**
 - İş yerlerinde fiili olarak çalışan çırak, kalfa, ustalardan oluşmuş olup birliğe gelir getiren grubu oluşturlardı.

Ahiliğin Günümüze Yansımaları

- Ahilik sisteminde para amaç değil, araçtı. Bu bakımdan iş yerlerinde imal edilen herhangi bir ürünün fiyatı, o üründe kullanılan ham maddenin ve işçilik değerlerinin toplamından ibaretti. İşçiliğe, iş yerinde yapılan masraflar ve çalışanların ücretleri dâhil edilirdi. Tüketicinin temel ihtiyaçları olan birçok ürün, aracı kullanılmadan doğrudan doğruya üretim yapan iş yerinde pazarlanırdı.

Ahiliğin Günümüze Yansımaları

- Dayanıklı tüketim malları cinsinden çeşitli demir, bakır gibi madeni eşyalar üzerine üreticinin bir işareti kazınırdı. Bu amblem o ürünün adeta kalite belgesiydi. Çünkü bu ürün, onu yapan ustanın, çalışanların ve iş yerinin övünç kaynağı ve şerefiydi.

Ahiliğin Günümüze Yansımaları

- İş yerleri, aynı sanat dallarında faaliyet gösteren esnafın bir yerde toplandığı “arasta” veya çarşılardı. Tüketici ihtiyaç duyduğu ürünü buralarda daha çabuk bulmakta hem de aynı cins veya kalitedeki ürünleri aynı fiyatla gönül rahatlığı içerisinde alabilmekteydi.

Ahiliğin Günümüze Yansımaları

- Ahi üretim birliklerinde meslektaşların ürünlerini taklit etmek, kötülemek şöyle dursun, “Ben siftah ettim, komşum siftah etmedi.” diyerek müşterisini rakibine gönderen bir dayanışma örneği sergilenmiştir.

Ahilik ve Demokrasi

- Ahiliği, yüzyıllarca bu topraklarda yaşıyan, doğruluğu ve isabetliliği asırlarca kanıtlanmış bir ahlak okulu, bir sanat ve üretim birliği, toplum refahını ve sosyal barışı sağlayan bir model, toplumsal sorunlarını tedavi edebilecek bir reçete ve en önemlisi evrenselleşmemizin kaynağı olarak kabul edebiliriz.

Ahilikte Kişisel Gelişim

- Hayata pozitif bakmak, bardağın dolu tarafını görmek, insanlara güler yüz göstermek, çevremizdekileri sevmek, saymak vb. ifadeler sanki yeni keşfedilmiş gibi sunulmaktadır. Aslında bu ve benzeri değerler yüzyıllardır Türk toplumunda Ahilik müessesesi ile kökleşmiş ve günümüze kadar gelmiştir.

Ahilikte Kişisel Gelişim

- Ahiliğin, çalışma hayatındaki psikolojik problemlere çözüm olacak bireysel davranış temelli değerler şunlardır:
- Sabır gösterme:
- Sevgi gösterme:
- Sır tutma:
- Samimiyet ve içtenlikte bulunma:
- Güler yüzlü olma:
- Güven verme:
- Kanaat etme:
- Sadakat:
- Affedici olma:
- Doğruluktan ayrılmama:

Anadolu Kadınlar Birliği

- Kadınların teşkilatlanıp gelişmesi için Ahi Evran'ın eşi Fatma Bacı, dünyanın ilk kadın teşkilatı olan Anadolu Kadınlar Birliği'ni kurmuş ve kadın gücünü iktisadi hayata dâhil etmiştir.
- Ahilerin kadınlar kolu olarak yetim, kimsesiz genç kızları himayesine almış, onların eğitimlerinden ev bark sahibi olmalarına kadar her türlü konuda sorumlu olmuşlardır.
- Anadolu Kadınları Birliği, üyelerine şu telkinde bulunurlardı. "İşine, aşına, eşine sahip ol." Bu söz ahi kadın teşkilatının ana ilkesi olmuştur. "**İşine sahip ol.**": Bilge ve becerikli ol ki evinin düzenini koruyabilesin. "**Tasarruf et.**": Fazla savurgan olma ki, ocağın devamlı tüksün. "**Eşine sahip ol.**": Evine bağlı kalsın.

Ahi Birliklerinin Etkinliğini Kaybetmesi

- Genel olarak toplumsal ahlakın, özel olarak da iş ahlakının bozulmasıdır.
- Osmanlı İmparatorluğu'nda genel olarak devletin, özel olarak da dış siyasetin zayıflamasıdır. Devletin gücünün zayıflamasıyla birlikte Ahi Birlikleri de zayıflamaya başlamıştır.
- Sermaye birikiminin yetersiz oluşudur.

Ahi Birliklerinin Etkinliğini Kaybetmesi

- Köyden şehre göçün artmasıdır.
- Mustafa Reşit Pasa tarafından 1838'de imzalanan Osmanlı-İngiliz Serbest Ticaret Antlaşması'dır. Bu antlaşma ile ülkemiz Avrupa'nın açık pazarı hâline gelmiş, Türk esnaf ve sanatkârları çok zor durumda kalmış ve Ahilik teşkilatının çöküşü hızlanmıştır.